

ՀՏԴ 82.071

Գրականագիտություն

ԿՈՐՈՒՍՅԱԼ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԳԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՅՄԱՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ 1960-1980-ԱԿԱՆ ԹԹ. ՀԱՅ ՊՈԵԶԻԱՅՈՒՄ

ՆԱՐԻՆԻ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Բանալի բանը՝ կորուսյալ հայրենիք, մտահայեցողություն, բնաշխարհիկ տեսիլք, հոգևոր պատմություն, հեռագայություն, կարոտաբույր, կարոտականչ, կարոտախաղ, կարոտագույն, կարոտավառք, խոհափիլիսոփայություն, խաչելություն, հարություն:

Ключевые слова: потерянная родина, настороженность, земное видение, духовная история, признание, тоска, зов, привкус ностальгии, философичность, распятие, вознесение.

Keywords: lost homeland, alertness, earth vision, spiritual history, recognition, longing, the call, taste of nostalgia, philosophy, the crucifixion, the ascension.

Н. Аванесян

ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ОБРАЗА ПОТЕРЯННОЙ РОДИНЫ В 1960-1980 гг.

В статье рассматриваются патриотические произведения В. Давтяна, С. Капутикян, Г. Эмина: В поэзии В. Давтяна описан образ родного края, который ассоциируется с горящим, но не сгорающим терновым кустом – неопалимой купиной. В поэзии С. Капутикян признание в любви и чувство страдания выражаются посредством различных психологических оттенков: это и чувственная страсть, и душевное умиротворение, и могучее, сравнимое с камнем, противостояние. Лиризм поэзии Давтяна противопоставлен мощности и жесткости историко-философских стихотворных произведений С. Эмина.

N. Hovhannissyan

ARTISTIC TRENDS OF THE IMAGE OF THE LOST HOMELAND IN 1960 TO 1980

The article discusses the Patriotic works of V. Davtyan, S. Kaputikyan, Emin: In the poetry of V. Davtyan described the image of the native land in which is associated with burning, but not burnt thorn Bush. In the poetry of S. Kaputikyan Declaration of love and a sense of suffering are expressed through a variety of psychological shades: sensual passion, and peace of mind and the opposition and powerful comparable to stone. The lyricism of Davtyan's poetry is opposed to the power and stiffness of the historical and philosophical poetry of S. Emin.

Հոդվածում քննվում են Վ. Դավթյանի, Ս. Կապուտիկյանի, Գ. Էմինի հայրենասիրական ստեղծագործությունները: Վ. Դավթյանի պոեզիայում բնաշխարհիկ մանրամասներով ամբողջացող ծննդավայրի տեսիլքը բնապատկերայինից վեր հոգեբանական վիճակ է, որ խորհրդանշվում է աստվածաշնչյան անկեղ մորենու գաղափարանիշով: Միտո և ցավի խոստովանությունը Կապուտիկյանի պոեզիայում արտահայտվում է հոգեբանական տարբեր երանգներով. դա մերթ զգայական վառք ու կիրք է, մերթ զերագույն պաշտամունք և հոգեկան ներքին խաղաղություն, մերթ քարեղեն հզոր դիմակայություն: Բնարական մեղեդայնությամբ առանձնացող Դավթյանի պոեզիային զուգահեռ նշանավորվեցին Էմինի ջրուտ, ասքային բնության բնաստեղծությունները՝ խոսքի հուժկու հանդիսավորությամբ, հրապարակային հզոր կրքով, պատմափիլիսոփայական տարրողությամբ:

1960-1980 թթ. հայ պոեզիայում ցնդասպանության և պատմական հայրենիքի կորուստի գեղագիտական զարգացման ընթացքը ձևավորվում էր անհատական յուրահատկություններով և գաղափարական առանձնահատուկ շեշտադրումներով: Նախորդ տարիների գրական ընթացքին բնորոշ խոհագայական շրջապատույտը տեղի է տալիս՝ պայմանավորված և՛ ժամանակաշրջանի գաղափարաքաղաքական կենսոլորտով, և՛ ստեղծագործ անհատին ներհատուկ հատկանիշներով: Կորուսյալ հայրենիքի գեղագիտական ճանապարհին այս շրջանում նշանավորվեցին Վ. Դավթյանի «Անկեղ մորենի», «Երկիր գաղտնարան», «Հայերգություն», «Ռեքվիեմ», «Բայց ծնվեցի», Գ. Էմինի «Ես հայ եմ», «Ա-խ, այս Մասիսը», «Սասունցիների պարը», Ս. Կապուտիկյանի «Տպավորություններ սփյուռքից», «Արարատյան համանվագ», Մ. Մարգարյանի «Արարատյան», «Միջուրքի բարեկամներիս», Ռ. Դավթյանի «Ռեքվիեմ» և այլ պոեմներ ու շարքեր:

Վ. Դավթյանի պոեզիայում կարոտի չմոխրացող ապրումը վերածվում է կոնկրետ մտահայեցողության՝ վերածվելով կորուսյալ ծննդավայրի բնաշխարհիկ տեսիլքի: «Հուշը», «Կարոտը», «Տեսիլքը» ենթախորագրերով բնաստեղծորեն եզրագծում է հոգևոր պատմության

սկիզբն ու ընթացքը: Բնաշխարհիկ մանրամասներով ամբողջացող ծննդավայրի տեսիլքը բնապատկերայինից վեր հոգնաշխարհային վիճակ է, որ խորհրդանշվում է աստվածաշնչյան անկեղ մորենու գաղափարանիշով: Վառվող, բայց չմոխրացող անկեղ մորենու պատկերը «Աստվածաշունչ»-ում խորհրդանշում է խորայնիցիների ճակատագիրը, որոնք գերության մեջ են, բայց պետք է գոյատևեն անհրաժեշտաբար:

Ծննդավայրի հեռագրացողությունը վերականգնում է բնաշխարհի շարժումը, բույրը, ձայնը, գույնը, դառնում մանրապարկերներով որոշակիացող գեղագիտական մի համապատկեր: Բնաշխարհիկ հատկանիշներով ամբողջացող ծննդավայրը միաձուլվում է քնարական հերոսի կենսագրությանն ու ճակատագրին: Բանաստեղծի հոգևոր դարձը դեպի ծագումնաբանական սկիզբ միաժամանակ իր՝ որպես ծննդավայրի իրական և ոգեղեն մասնիկի ինքնավերագտնումն է: Բայց նախաստեղծ արմատներին տեսիլային դարձը ցավին ցավ է ավելացնում, կրկնապատկում կորստի ներքին զգացողությունը. «Այդ աստղային պատրանքից Ցավիս մեջ ցավ է կաթում»: Զգացողությունների կրկնապատկերները գուգորդվում են խոսքի կրկնեղանակով, որ նպաստում են պատկերի ներքին կշռության, զգայական լիցքերին, բառ ու բանի եղանակավորումին: Խոսքի գեղագիտությունը Դավթյանի պոեզիայում առանձնանում է նաև բնապատկերում առկա բույրի, գույնի, ձայնի, շարժումի հատկանիշներով: Բնապատկերի բույրի, գույնի, ձայնի, շարժումի գեղագիտությամբ Դավթյանի բանարվեստը համադրելի է Սահյանի բնաշխարհիկ արվեստին, սակայն եթե Սահյանի դեպքում բնապատկերը առարկայական է, Դավթյանի դեպքում ներհայեցողական է: Սահյանի ծննդավայրի գեղագիտությունը տեսածի ու զգացածի խտանյութ է, Դավթյանինը՝ երևակայության և հեռագրացության: Սակայն ծննդավայրի կորստի ցավը չի բերում մռայլագին պատկեր-ապրումներ, ընդհակառակը՝ Դավթյանի պոեզիայի քնարական բաղադրիչներն են արևը, շողը, ասուպը, աստղը, որոնց լույսով են ճառագում հայրենի հեռավոր եզերքները: «Ամեն բանաստեղծ մի խորհրդանիշ ունի աշխարհը տեսնելու, ընկալելու, կշռելու, չափելու: Վախագն Դավթյանի այդ խորհրդանիշը լույսն է»¹, - նկատում է Ն. Սահյանը:

Բնաշխարհի պատկերային բազմաձայնության հետ Դավթյանի պոեզիայում ի հայտ է գալիս բնաշխարհիկ բազմաձայնությունը, որ մերթ հորովել է ու ծիծաղ, մերթ՝ խոլ գոռոց կամ անեծքի փոխարկված աղոթք. «Սարավանդի վրա՝ հին ակոսներն ի վար// Հորովելն է հողոտ դեռ թաքտում շվար:// Որձաքարե անձավն իր կապույտը խնկում,// Ինչ -որ կորած մանկան ծիծաղով է զնգում...»: Այս ձայներն ի վերջո միաձուլվում և վերածվում են հասուն կանչի, ծննդավայրի կանչի, որ առավոտի հետքերով տանում է քնարական հերոսին: «Նա հմուտ, նուրբ վարպետ է բնությունը գրով նկարելու գործում»², - գրել է Գ. Մահարին

Լույսը՝ որպես կարոտի տրամադրություն, արևը՝ կարոտի տաքություն, կանչը՝ կարոտաձայն, կապույտը՝ կարոտագույն, շարժումը՝ կարոտախաղք, որոնցով պատկերանում են և՛ ծննդավայրը, և ծննդավայրից բռնահատված մարդու ինքնությունը: Ծագումնաբանության ակունքների տենդագին ապրումների մեջ առանձնացող «Թե հրաշքով ճամփաս տանի» բանաստեղծությունում որոնումի հեռապատկերը առաջ է մղվում ենթագիտակցության խորքերում պահված ծննդավայրի բույրի և համի ներզգացողությամբ, ընդ որում՝ բանաստեղծի և ծննդավայրի ժառանգորդական կապը դրսևորվում է կայուն ձևերով ու վիճակներով:

Թե հրաշքով ճամփաս տանի
Դեպի Եփրատ ու մանկություն,
Հոտոտելով քեզ կգտնեմ,
Հայրենական փոքրիկ իմ տուն...
Եվ օդի մեջ, ոլորտի մեջ,

¹ Ն. Սահյան, Լույսի խորհուրդը, Վ. Դավթյան, Լույսն իբրև հագ, Ե., 1980 :

² Գ. Մահարի, Անցողիկն ու հավիտենականը: Վախագն Դավթյանի հիշատակին, Ե., 2005:

Հովերի մեջ՝ լուսաբացի
Ես կգտնեմ բույրերը տաք
Մեր տան ծխի ու մեր հացի...

«Անկեղ մորենի» ժողովածուի համար Դավթյանը բնաբան է դրել Նարեկացու աստվածորոնման տարակույսի տողերը. «Մի լիցի ինձ// Երկնել և ոչ ծնանել...// Ամպել և ոչ անձրևել, // Ընթանալ և ոչ հասնել»: Բնաբանի մեջ առկա կորուսյալ հայրենիքի վերագտնման տարակույսը, որ ամբողջ ժողովածուի ներքին տրամադրությունն է, մնում է անորոշ, ինչպես այրվող, բայց չմոխրացող ծննդավայրի խորհրդանիշը՝ անկեղ մորենին: Դավթյանը գրեց նաև հայրենի երկրի ճակատագրի մտորումներն ի մի բերող շարք՝ «Երկիր գաղտնարան»:

Նախորդ շարքերի կարոտը հասունանալով վերածվում է մտորումի, պատկերի մեջ գերիշխող է դառնում խորհրդածությունը, զգայածին պատկերներին փոխարինելու են գալիս խոհածին պատկերները: Խոսքի կառուցվածքային չափերը վերափոխվում են՝ ձեռք բերելով նոր ձևաչափ.

Երկի՛ր, քարի մոլուգք ու մոլեգնած դու ջուր...

Աստծուն խոյահարող լեռան քարն եղջյուր

Ու գղջացող վիհի քարն ապաշխարանք...

Տառապանքի, ցավի մոտիվները գնալով ուժգնանում են, նոր ծավալներ ընդգրկում՝ դառնալով լայնաշունչ պոեմների նյութ: «Բայց ծնվեցի» պոեմում քարն տառապանքի բնապատկերային աշխարհընկալումը նոր խորքեր է բացում.

Ու ժայռեր կան, որ կարծրացել անարտասուք

Եվ աչքերում՝ ամեն մեկը մի քարանձավ,

Պահել մորմոք, պահել են ցավ

Ու դարձել են խոտոք քանդակ...

Հայաստանի ճակատագրի խորհրդածություններն ի վերջո հանգում են քրիստոնեական աշխարհայացքի վերջնակետին, որ հարությամբ ավարտվող խաչելության հոլովությամբ է. «Դու խաչելության, ցավի, թախծության// Եվ հրաշալի ու մեծ հարության// Անվերջանալի արարողություն...»: Յնդասպանության հիշողությունը 1977թ. Հալեպ տանող ճանապարհին առարկայանում է Դեր Զորի անմիջական տպավորությամբ. հոգեհանգստի սպասող եղնեղակարկ ժողովրդի հիշատակին Դավթյանը գրում է «Ռեքվիեմը».

Դեր Զորի քամին

Մանկան ոսկորից սրինգ էր սարքել

Եվ արշալույսի խաղաղության մեջ

Սուլում էր մահվան անմահ նվագներ:

Սրինգն էր սուլում

Ու տեսիլներ էր կախում լազուրում...

Հայրենիքի և բանաստեղծ որդու ցավի և ճակատագրի միաձուլվածքը այսպիսի գեղարվեստական հզոր պատկերի հիմնանյութ է դառնում. «Գնում եմ դեպի շիրիմդ հսկա, // Որ ավագներին ընկնեմ ծնկաչոք, // Որ լռեմ այնտեղ, // Քարանամ այնտեղ, // Որ խաչքար դառնամ // Իմ մարմնի խաչով...»:

Բնարական մեղեդայնությամբ առանձնացող Վ. Դավթյանի ծննդավայրի պոեզիային զուգահեռ նշանավորվեցին Գ. Էմինի ջղուտ, ժամանակային ընդգրկումների խորհրդածություններով առանձնացող ասքային բնույթի բանաստեղծությունները: «Էմինի քնարական հերոսը,- նկատում է Դ. Գասպարյանը,- անձնավորում է հայի հավաքական կերպարը»¹: Խոսքի հուժկու հանդիսավորությամբ, հրապարակային հզոր կրթով, պատմափիլիսոփայական տարողությամբ զուտ էմինյան ընդհանրացում է «Ես հայ եմ» բանաստեղծությունը:

Ես հա՛յ եմ. հին, ինչպես լյառն այս բիբլիական,

Թա՛ց են ոտքերըս դեռ ջրհեղեղի ջրից,

¹ Դ. Գասպարյան, Հայ գրականություն, գիրք 3, Ե., 2007, էջ 75:

Իմ սուրբ հողն է տնսել Նոյն առաջին անգամ,

Բաբելոնյան Բելը՝ սատակել իմ սրից:

Մասիսը Էմինի պոեզիայում կորուսյալ հայրենիքի խորհրդանշից վերաիմաստավորվում է որպես ազգային ոգու և գոյապահպանման այսպիսի քարակոփ պատկերի հիմնանյութ.

Ես հա՛յ եմ. հին, ինչպես լյառն այս Արարատյան,

Հագար տե՛գ է քախվել իմ վահանին ահեղ,

Փշրել եմ ես սակայն ամեն սուր ու պատյան

Եվ լեռներիս նման գլուխըս վեր պահել:

Մասիսերգությունը Էմինի պոեզիայում չհասավ տարերային այն զգայաչափին, որով հատկանշվում է Շիրազի արարատապաշտությունը: Էմինի մասիսերգության հիմնաշաղակը ներքին խորհրդածությունն է. Մասիսը նրա պոեզիայում նախ և առաջ խոհապատկեր է, նաև՝ շարժապատկեր՝ հարափոխ ու կենսանորոգ: Մասիսի շուրջ խոկն ու խորհրդածությունը, հոգևոր ներքին հաղորդակցությունը ի վերջո վերածվեցին բանաստեղծական կոռ կառուցվածքի՝ «Ա՛խ, այս Մասիսը» շարքի.

Կանգնել ու անթարթ իրա՛ր ենք նայում

Ես ու իմ լեռը.

Հավատն,-ասում են,- լեռնե՛ր է շարժում.

Իմ հավատից էլ մոլեգին հավա՞տ,-

Որ Նոյան հայտնի ջրհեղեղի պես,

Նրա գագաթն ու լանջն է ողողում...

Եվ, սակայն, ավա՛դ,

Լեռն իր տեղումն է,

Իսկ ես- իմ տեղում...

Ազգային պատմության Էմինյան վերաիմաստավորման խոհապատկեր է «Մենք» նշանանյա բանաստեղծությունը: «Անժողովուրդ հող», «Անհող ժողովուրդ» խոհաբանությունը հաջորդում է գալիքի հաստատական հեռապատկերը.

Մենք կմիանա՛նք,

Մենք կամբողջանա՛նք,

Կգտնե՛նք մի օր

Լրի՛վ դառնալու

Հնարն անհնար...

Ազգային պատմության պոետական ընկալմանը զուգորդվում է ազգային ինքնագիտակցության իմաստասիրությունը. «Մենք փո՛ք ենք, այո, // Ձե՛զ ո՞վ էր ասում // Մե՛զ սեղմե՛ք այնքան, // Որ մենք ստիպված... աղամանդ դառնանք... »:

Պոետական արվեստի և ստեղծագործական ներքին ոգու արժեկշռով Էմինի ստեղծագործության բարձրակետը «Սասունցիների պարը» պոեմն է, ուր գեղարվեստական ինքնարտահայտման բազմաձևության են հասնում ազգային մաքառման հերոսական ոգին, ծննդավայրի կորստի ցավը: Տողի ներքին ռիթմը, կրկնաբերումները, լեռների ուսին թնդացող Սասնա խրոխտ պարեղանակի հնչեղ, առարկայական պատկերը ուժգնացնում են պոեմի ոգեղեն ներգործությունը: Էմինի պոեմի և 1930-ականներին գրված Բակունցի «Ծիրանի փող»-ի ընդհանրություններն ակնհայտ են՝ գաղափարական բովանդակությամբ, բազմաձայնության ներքին ակորդներով, «վերադարձի և վերջին հույսի հնչյուններով»:

Եվ Արագած լեռան գոգին

Զարթնե՛ց կրկին Սասնա ոգին...

Եվ Սասունը նորի՛ց պարեց,

Ոտքը զարկեց, ձեռքով արեց,

Եվ նույն գուռնան, որ հնչում էր հին տան բակում,

Հնչեց հիմա ամեն գյուղում ու քաղաքում...

Սասունցիների պարը պոեմում խորհրդանշում է էրգրի պատմությունը և ծննդավայրից բռնագրկված արևմտահայության ոգին: Պարապատկերի ներքին ռիթմը աստիճանաբար ուժգնանում է՝ երևան բերելով արդար վրեժի, համագգային անկատար իդի, համամիասնության և հայրենիքի ազատագրման ոգեղեն ասքը: Էմինի պոեմի և Բակունցի պատմվածքի «Յարխուշտայի» պատկերային առանձնահատկությունների և գաղափարական ներքին էության միաձուլվածքը հար և նման են իրար. «Նրանց ձեռքերի հարվածը պողպատի ձայն էր հանում, և կայծեր էին թռչում նրանց բորբոքված աչքերից... Երբ մի շարքը մյուսին նստ էր մղում ձեռքերի հարվածով, կարծր կրծքերի զարկով, նահանջողները արշավում էին նոր թափով, որպեսզի վրիժառու լինեն ամոթի և պարտության համար»¹:

-Հալա՛լ է քեզ,

Սասո՛ւն, պարի ...

Պարի՛,

Դու դեռ երագ ունես կատարելու,

Վրե՛ժ ունես պատմությունից դեռ հանելու...

Պարի՛,

Մինչև ո՛րջ հայերին դու ամբարես

Եվ այս պարը

Մասիս լեռան լանջի՛ն պարես...

Ժամանակի հայրենասիրական պոեզիայում բոլորովին ուրիշ տրամադրություններով հնչեց Ս. Կապուտիկյանի քնարը: Հայրենիքի անհատականացումը Կապուտիկյանի հոգևոր աշխարհում նույն մտերմական բնութագիծն ունի, ինչ Չարենցի պոեզիայում: Բայց եթե Չարենցի մոտ դա ճեղքված հայրենիքի վերամիավորման և սեփական հոգեկերտվածքի վերագտնման խոհափիլիսոփայություն է, Կապուտիկյանի մոտ՝ կյանքի բարձրագույն իմաստ կազմող ապրում: Կապուտիկյանի քնարական հերոսը ժողովրդի համահավաք խորհրդանիշն է, Չարենցի հերոսն առանձնանում է ընդգծված անհատականությամբ: Կորուսյալ հայրենիքի զգայաչափը Կապուտիկյանի պոեզիայում Արարատն է, որին և ուղղված է նրա խոստովանությունը.

Ա խ, մեր կարոտն ելե՛լ, դիզվե՛լ, դե՛մ է առել փեշերիդ

Ու խռված՝ դարձել է գետ, դարձել Արագ, Արարատ:

Աչք ենք բացել քեզնից հեռու, քո կարոտով ծերացել,

Մի թե՛ն ախտի մեռնենք մի օր քեզնից անմա՛ս, Արարատ...

Սիրո և ցավի խոստովանությունը Կապուտիկյանի պոեզիայում արտահայտվում է հոգեբանական տարբեր երանգներով: Դա մերթ զգայական վառք ու կիրք է, մերթ հույզի դող, մերթ՝ դիմադարձ էլիկտրականացնող թախիծ: Կապուտիկյանի հայրենասիրական պոեզիայի առանձնահատկությունն ինքնամոռաց սիրահարությունն է, որ ինքնարտահայտման ձևով նորարարություն է հայ հայրենասիրական պոեզիայում:

Դու մոտիկ եղար՝

Սրտիդ տրոփը մեր կոշտ ձեռքերին հաղորդելու՛ չափ...

Դու տաք հո՛ղ եղար

Մեր ախրկ խոփերի տենչանքին հլու,

Մեր գգվանքներից ծլարձակող հո՛ղ,

Եվ միրաժ եղար՝

Կապույտ, անշոշափ ու անբռնելի...

¹ Ա.Բակունց, Երկեր, չորս հատորով, հ. 1, Ե., 1976-1984, էջ 202,20:

«Մենք՝ աներջ հասնող, // Իսկ դու հեռացող» սիրո բանաձևումը համագոր է աստավածորոնումի ճանապարհին: Հաջորդում է պաշտամունքի արարողությունը, որ նաև ինքնագատազրման մղում է.

Դու՝ նախնիներիս աճյունի կավից շաղախված չաստված,

Ես- էլեկտրոնիկ հաշվարկումներով լցված ուղեղս,-

Քո կռապաշտն եմ, քո միամիտը...

Արդ՝ աստվածներից ձերբազատ հոգիս

Քո դեմ ծնկաչոք՝

Աղոթքի համար թևերն է պարզել...

Արարատը և գերագույն ու միակ պաշտամունք է, և հոգեկան ներքին խաղաղություն, և քարեղեն հզոր դիմակայություն: Խոսքի ճարտարապետական կառուցվածքը, խոհազգայական տարողությունը, տողի ազատաչափը «Աղոթք Արարատի»-ն մերձեցնում են Նարեկացու «Մատյան»-ին: Դա նորագույն ժամանակների աղոթասացություն է, նարեկացիական գրույց բիբլիական երկրի հետ, խոստովանություն՝ ի խորոց արտի:

Եվ ինձ էլ օժտիր անտրոհելի քո այդ դաշնությամբ՝

Շունչ դառնալ, ոգի, գոյության խորհուրդ՝ հնամյա ցեղիս,

Գամվել ու մնալ հողին իր դժվար,

Իր դժվար բախտին...

Աղոթքին հաջորդում է «Խոսք»-ը, որն այս դեպքում համակշիռ է շղթայված Արտավազդի տառապալից խոսքին. «Ո՞վ ինձ անիծեց ծնվել հենց այստեղ // Այս եսակենտրոն Մասիսի հանդեպ, // Որ հոգիս անվերջ թաքտա նրա ուղեծրի մեջ // Ու վերադառնա նրա՛ն, միշտ նրա՛ն. // Հոգնել եմ նրա քար սառույցներից գամված մնալուց, -// Արձակեցն՝ ք ինձ, ես Արտավա՛զդ չեմ...»: Սիրո այս տառապագին անհասանելիությունը ավելի է բարձրացնում նվիրումի աստիճանը.

Օ, լեռ ո՞ն Արարատ,

Կանգնած հինավուրց քո ստորոտում՝

Ողողված եմ ես ոչ ջրհեղեղով,

Այլ քեզն՝ վ, քեզն՝ վ,

Եվ մարմնիս, հոգուս ամեն մի նյարդը, բջիջը, հյուլեն

Քաղցր նվում է՝

Ներծծված քեզնից ճառագած լույսով-

Ճառագայթային քո հիվանդությամբ...

1960-1980-ական թթ. ազգային վերագարթոնքի նշանաբաններից մեկը եղավ «Քելո, լառ, քելն էրթանք մըր էրգիր» ժողովրդական երգի կրկնատողը: Այս ոգով ու ոճով է գրված Կապուտիկյանի համանուն գործը.

Աչքերի մեջ համառ մի ուխտ ու հարցում,

Ու մի զարմանք, խեղճ մի զարմանք անմեկին,

Հարցնում է իրեն, բախտին, Աստըծուն՝

Իմալ կեղնի, իմա՞լ չերթանք մըր էրգիր...

Սա հայրենագրված ժողովրդի կորուստների, կարոտների և անմեռ ճանապարհի երգն է՝ անսասան հավատքով, վստահությամբ և կամքով. «Պիտի փլվի՛ ամեն պատենշ, ամեն սուր, // Պիտի երթա՛նք, պիտի երթա՛նք մեր երկիր»:

Կապուտիկյանի, Էմինի, Դավթյանի հայրենասիրական ստեղծագործությունները ոգեղեն կամուրջ են նորագույն և արդի պոեզիայի միջև, ուր հանգուցալուծվում են կորուսյալ հայրենիքի գաղափարագեղագիտական ճանապարհները:

Գրականություն

1. Վ. Դավթյան, Երկեր, 2 հատորով, հ. 1, Ե., , 1985:
2. Ն. Սահյան, Լույսի խորհուրդը, Վ. Դավթյան, Լույսն իբրև հագ, Ե., 1980 :
3. Գ. Մահարի, Անցողիկն ու հավիտենականը: Վահագն Դավթյանի հիշատակին, Ե., 2005:
4. Դ. Գասպարյան, Հայ գրականություն, գիրք 3, Ե., 2007:
5. Ա.Բակունց, Երկեր, չորս հատորով, հ. 1, Ե., 1976-1984:

Տեղեկություններ հեղինակի մասին.

Նարինե Հովհաննիսյան, բ.գ.թ., դոցենտ, ԱրՊՀ գրականության և լրագրության ամբիոն
e-mail: nare-luys@mail.ru

Հոդվածը տպագրության է նրաշխավորել խմբագրական կոլեգիայի անդամ, բ.գ.դ., պրոֆեսոր
Ս.Խանյանը: